

pot ser plural d'un *Catele* < *qat^{ca} él-Lâh*, superlatiu islàmic: 'el camp sublim, d'Ellah' (cf. *Mutxamel*). En fi *El Cataplau*, pda. en la vall d'Ebo (xxxiv, 147.9), si ve de l'àrab *qat^{ca}* presenta l'antinòmia de tenir la consonant *p* i el diftong final *au* tots dos estranys a l'àrab; però, tenint en compte que aqueixa és la terra dels «blauets» (sobrenom ètnic), i fou la d'*Al-Azraq* 'el Blau', podria resultar d'una ultracorrecció desarabitzant de *Cata-blau*; si no ve d'un *qat^{ca} bil-lauri* 'paratge cristallí' (*DECH* I, p. 9, s. v. *abalorio*).¹⁰

Deixeu-me acabar amb els rebles d'un vell, enyorós del seu rondar per aqueixes terres, en el bon temps abans de la nova brotada del provincianisme:

Sobre *Catadau*
tindria un palau,
—qui pogués tornar-hi—
dels boscos al trenc,
corrent a embarcar-hi
en carrera boja,
—en albuferenc—
des de *Catarroja!*

Catamarruc i Planes,
i Margalida,
Almudaina i Gaianes,
flor de ma vida!

¹ Amb tota la cohort de derivats: *qit^{ca}*, *naqta^{ca}* «scindere», nom d'acció *qat^{ca}*, nom d'agent o adj. d'hàbit i professió *qat^{ca}t^{ca}*; *qat^{ca}t^{ca}* «latomus» (162) o sigui 'pedrer, picapedrer, tallador de pedra'. —² Infl. de *ruc?*, infl. del sufix cat. pejoratiu *-uc?* Potser realment no és més que això si fem tot el cas que cal fer de les veus del poble, de concepte ben pejoratiu per a la pobresa insignificant d'aquest llogaret: «Per a algepersers, Cocentaina, / p'a faeners Benillup, / pa' cantadors, Almudaina, / p'a pobres: *Catamarruc*». «Mira si ha corregut terres... / que ha estat en Benifaquí, / en *Catamarruc* i Planes, / en Almudaina i ací» (oït a Benilloba); «*Catamarruc* i Planes / i Margalida, / Beniarrés i Lorxa: / vaja una eixida!»; i veg. les més grolleres o circumstancials que en recull SGuarner (*Misc. Fabra*, pp. 295-393).⁴⁵ Però potser fou una variant de l'àrab local. Junt amb *hrq* hi ha l'arrel no menys pollent *hrk*, amb lletra *kef*: 'remoure', 'excitar', 'aiguillonner, éveiller', *mihrak* «qui excite discorde» «boutefeu»; sembla que vulgarment hi hagué confusions entre les 2 arrels: Dozy fa notar (274a10f.) que *RMa* escriu a tort *harrák*, amb *k*, en un derivat de l'arrel *hrq* 'barca incendiària'. Davant *k* la *ú* ja no es canvia en *o*. Però la variant *Catamarrút* o *-marút* de Cavanilles, que venint d'un observador com ell, deu ser real i⁵⁵ antiga, suggereix que hi hagué infl. del nom àrab del sofre que és *kibrít* amb *-t* final («sulfur», *RMa.*, *alcrevite*, *PAlc.*). Per infl. de *kibrít* i del participi *mukábart* «soufré» *mabrúk* pogué pronunciar-se *mabrút*. —³ No responc d'un *Catarroja* que veig⁶⁰

en un mapa, prop d'Elx, a l'E., no en les meves enquestes. —⁴ Pron.: *gáta* (a Teulada, 1935, amb gentilici *gatéros*). El mateix vaig sentir en l'enq. d'Alfí (xxxiii, 90-93) i a Xàbia, 1963. SSiv. (442-3) diu que estava poblada només de moriscos el 1535, quan la desmembraren de la parr. de Dénia, i el 1574 eren 60 cases de moriscos. En els censos consta amb 65 focs moriscos el 1563, amb 56 el 1572, i amb 132 el 1602 (Lapeyre, 43); Reglà (p. 118) diu *Gata* de Pedro de Ijar, amb 150 moriscos [es veu que s'hi concentraren alguns resistents dels llocs veïns, en acostar-se l'expulsió]. Podem imaginar que els moros en diguessin *qat^{ca} aš-salún* o *al-gorgo* 'el camp del Gorgos (o de Xaló)', després abreujat; i fins pot ser que la infl. de *gorgo* que l'acompanyava decidís el pas de *q* a *g*. **HOMÒNIMS I PARÒNIMS.** El Cabo de *Gata*, on s'acaba la costa oriental d'Espanya, a l'E. d'Almeria i comença la costa meridional. L'etimologia *CAPIŦA* 'els caps' és tan natural, donat el lloc, que no tenim necessitat de trobar-ne confirmació documental; que de fet n'hi ha: *cap de Capta* en mapes antics, mall. i it. (*BSAL* VII, 316b). Ara bé no ens temptés això com a possibilitat etimològica de *Gata de Gorgos*, car no es troba al cap de res ni d'enlloc (és 40 k. lluny del capdamunt del riu Gorgos), i tampoc al cap d'avall, car hi ha encara 9 k. fins a Xàbia o Dénia. És clar que noms com *Mas de la Gata* de Vilafamés (xxix, 5.21) o *Casa Gata* d'Alginet (xx, 187.2) vénen simplement del de l'animal domèstic; i també és probable que aquest sigui l'origen, en forma mossàrab, del de la Lloma i Ombria *del gáto*, intermèdia entre Barxeta i Lutxent (xxxii, 157.6, 192.1), car no pensem en l'arrel arab. poc descabdellada *gūt* 'ficar-se', que no donaria base aplicable a aquest nom i menys al de *Gata*. Quant al nom del poble xurro *Gátova* (*Catava* en el *Repartiment* de València), veg. el meu estudi en *Coloquios sobre las Lenguas Prerromanas de España* (Salamanca, 1974), 140-1n., on se li tracen uns rastres prerromans, sense cap lligam possible amb el cas present.

CATAFAU

Mas antic i important del te. de Gallifa (Vallès Occid.), en la carena que puja al S. del Pla de les Forques, entremig de les valls de Gallifa i del riu Ripoll. Oït «a *kašajáu*» a Castellar i a Gallifa (Cor. 1925).

ETIM. Variant del català *catafalc* o *cadafalc* d'un *CATAFALICUM, relacionable amb el llatí FALA 'torre de fusta', oc. ant. *cadafauc(s)* (cf. *DECat* II, 378b12-b11-14). J. F. C.

CATAFE

Corral de Catafe, partida del terme de l'Alcora (Alcalatén) (xxix, 117.15).

ETIM. Deu venir del NP àrabic *Qatāf* (*GGAlg.*), o del nom de planta *al-qataf* emparentat, nom que també ha donat altres NPP a Aràbia i Algèria (*Qatīfān*, *Qatfī*): Hess 47; de la mateixa arrel que el nostre mot *catifa*.